וזהו אוצר ששנו חכמים במשנתינו אלא מתני' נמי דאמר ליה זה קשיא זה אזה לא קשיא הא דאמר ליה למקפה הא דלא א"ל למקפה דרב זביד דא"ל למקפה ברייתא דלא א"ל למקפה הלכך [א]מרתף של יין וא"ל למקפה נותן לו יין שכולו יפה [ב]מרתף זה של יין וא"ל למקפה נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוססות למאה [ג]מרתף זה של יין ולא א"ל למקפה נותן לו יין הנמכר בחנות איבעיא להו מרתף של יין ולא א"ל למקפה מאי פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר [ד]מקבל וחד אמר לא מקבל מאן דאמר מקבל דייק מדרב זביד דקתני מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ואוקימנא דאמר ליה למקפה טעמא דאמר ליה למקפה הא לא א"ל למקפה מקבל ומ"ד לא מקבל דייק מברייתא דקתני מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ואוקימנא דלא א"ל למקפה ולמאן דדייק מדרב זביד קשיא ברייתא חסורי מחסרא והכי קתני במה דברים אמורים דאמר ליה למקפה הא לא אמר ליה למקפה מקבל ומרתף זה של יין ולא א"ל למקפה נותן לו יין הנמכר בחנות ולמאן דדייק מברייתא קשיא דרב זביד דאוקימנא דא"ל למקפה הא לא א"ל למקפה מקבל הוא הדין דאע"ג דלא א"ל למקפה לא מקבל והאי דאוקימנא דא"ל למקפה משום דקשיא זה אזה אמר רב יהודה יין הנמכר בחנות מברכין עליו בורא פרי הגפן ורב חסדא אמר גבי חמרא (א)דאקרים למה לי מיתיבי (ב)[ה]על הפת שעפשה ועל היין שהקרים ועל תבשיל שעברה צורתו אומר שהכל נהיה בדברו אמר רב זביד מודה רב יהודה בפורצמא דמיזדבן אקרנתא א"ל אביי לרב יוסף הא רב יהודה הא רב חסדא מר כמאן סבירא ליה א"ל מתניתא ידענא דתניא

קשיא זה אזה. ברייתא דלעיל ורב זביד קשיין אהדדי דלעיל קתני במרתף זה של יין דנותן לו יין הנמכר בחנות והכא בדרב זביד קתני שכולו יפה וקיבל קוססות: **הא דא"ל למקפה.** ברייתא דרב זביד שאמר יין לצורך להטעים מאכל וליתן לתוך התבשיל אני מוכר לך דהיינו יין טוב ומתקיים הרבה שמעט מעט מסתפקין ממנו והלכך אהני מאי דא"ל למקפה ליתן יין טוב ואהני זה לקבל י' קוססות לק': **והא.** קמייתא דקתני נותן לו יין הנמכר בחנות דלא א"ל למקפה הלכך כיון דקאמר זה נותן לו יין הנמכר בחנות והאי דקאמר של יין למעוטי חומץ אבל רישא דההיא ברייתא קמייתא דקתני מרתף של יין סתמא אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה פלוגתא לקמן אי מיירי נמי כמו מליעתא בדלא א"ל למקפה או בדא"ל: **הלכך מרתף של יין כו'.** מילתיה דרב זביד קמפרש: **מרתף זה של יין ולא א"ל כו'.** אברייתא דלעיל קאי ורישא דידה פליגי בה לקמן ומיהו סיפא דקתני מרתף זה אני מוכר לך אפילו כולו חומץ הגיעו בדלא א"ל למקפה מיירי דאילו א"ל מרתף זה למקפה אני מוכר לך צריך ליתן לו יין שכולו יפה ומקבל י' קוססות לק' כדתני רב זביד גבי מרתף זה של יין ואוקימנא דאמר ליה למקפה דלא שנא מרתף זה אני מוכר לך ממרתף זה של יין אני מוכר לך היכא דא"ל למקפה דלמקפה משמע מיין טוב דלא היו רגילין למקפה כי אם ביין טוב ואם (א) היו רגילין נמי לתת חומץ במקפה אפילו הכי אין לומר מרתף למקפה אני מוכר לך בשביל חומץ דכל חומץ מתקיים הוא ומחמיץ יותר ויותר ומרתף חומץ היה לו לומר. והכי מוכחא מילתא כדפרישית דמשום הכי לא קתני בדרב זביד דין של מרתף זה אני מוכר לך כדקתני בברייתא קמייתא דכיון דבדא"ל למקפה מיירי רב זביד תנא מרתף זה של יין אני מוכר לך והוא הדין למרתף זה אני מוכר לך דהיינו הך והאי דנקט של יין רבותא הוא דאף על גב דאמר ליה של יין ואמר ליה נמי למקפה אפילו הכי מקבל י' קוססות לק': **מרתף של יין.** סתם דלא א"ל זה ולא א"ל למקפה נמי: **מאי.** ומשום דאיכא חדא לטיבותא וחדא לריעותא קבעי לה מי מדמי לה למרתף זה של יין וא"ל למקפה דקתני בדרב זביד דנותן לו יין יפה ומקבל י' קוססות דכי היכי דהתם איכא חדא לריעותא דקאמר מרתף זה וחדא לטיבותא דא"ל למקפה הכא נמי איכא חדא לטיבותא דאמר מרתף של יין ולא אמר זה וחדא לריעותא דלא א"ל למקפה או דלמא נותן לו כולו יין יפה הואיל ולא אמר זה ואע"ג דלא א"ל למקפה דמאן דזבין חמרא מסתמא למקפה בעי ליה ולא למכרו בחנות וגם שלא יהיו בו קוססות ולא דמי לתאנים מתליעות ולא לטנופת שבתבואה משום דכל חבית של יין דבר חשוב הוא ומקפיד עליו. והשואל הזה יודע היה שיש לדקדק מברייתא דלעיל דנותן לו יין כולו יפה ומדרב זביד יש לדקדק דמקבל עליו קוססות כדמפרש לקמיה והכי קבעי גמרא מי דייקא מברייתא דאינו מקבל ומשום האי טעמא דפרישית ודרב זביד תריצי לה כדלקמן או דלמא דייקינן מדרב זביד דמקבל ומשום טעמא דפרישית וברייתא מתרצי' לה כדלקמן כן שיטת גמרא: **חד אמר מקבל.** דסבירא ליה טעמא כדפרישית: **וחד אמר לא מקבל.** אלא כולו יין יפה נותן לו וטעמא כדפרישית דמסתמא קפדי אחביות קוססות טפי ממתליעות בתאנים וטנופת בתבואה: **דייק מדרב זביד.** כלומר משום דסבירא ליה דמקבל מפרש להא דרב זביד דוקא ואידך ברייתא מתרץ לה דלא תקשי ליה כדלקמן דאע"ג דאיכא למידק מברייתא שפיר דאינו מקבל ומאי לתרוצי לדרב זביד כדלקמן אפילו הכי לא ניחא ליה למימר הכי שאחר סברתו הולך ומתרץ הברייתות לפי דעתו: **ואוקימנא.** לסיפא דקתני זה כדאמר ליה למקפה והוא הדין לרישא ודייקינן מינה טעמא דנותן לו שכולו יפה דאמר ליה למקפה הא לא א"ל למקפה מקבל. והא דלא קמפליג ותני בדידה במרתף של יין סתמא וליפלוג בין א"ל למקפה ללא א"ל היינו טעמא דכולה כדא"ל למקפה קמיפלגי והיינו נמי בדידה: **ואוקימנא.** למציעתא דברייתא דלא א"ל למקפה וה"ה לרישא: **חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א כו'.** והאי דלא קמיירי כולה בדא"ל למקפה דג' דינין אתא לאורויי ביין ולמימרא דזימנין דנותן לו יין שכולו יפה וזימנין נותן לו כולו יין רע הנמכר בחנות וזימנין דאפי' כולו חומץ הגיעו: **הוא הדין דאע"ג דלא א"ל כו'.** והכי קתני הא דרב זביד מרתף של יין אני מוכר לך אין בו חילוק בין א"ל למקפה ללא א"ל אלא נותן לו יין שכולו יפה אבל אם א"ל מרתף זה של יין אני מוכר לך אז יש חילוק בדבר דזימנין דנותן לו יין שכולו יפה אלא שמקבל עליו י' קוססות וכגון דא"ל למקפה אבל אי לא א"ל למקפה נותן לו יין הנמכר בחנות והאי דלא תני ליה בהדיא האי חילוק דיין הנמכר בחנות היינו משום דכולה ביין יפה בעא לאורויי לן דינא: **משום דקשיא זה אזה.** ומיהו רישא בדלא א"ל למקפה נמי מיירי: **יין הנמכר בחנות.** כלומר יין רע מכל יינות הנמכרים בחנות: **מברכין כו'.** דחשיב פירי ולא מברכין עליו שהכל נהיה בדברו אע"ג דתנן [ברכות מ.] ועל כולן אם בירך שהכל נהיה בדברו יצא: **דאקרים.** אייגר"א בלע"ז היינו יין קוסס: **למה לי.** לברך עליו אלא שהכל נהיה בדברו והאי יין הנמכר בחנות הוא יין רע שריחו חומץ וטעמו יין עדיין כדלקמן: **שעברה צורתו.** שהחמיץ שקורין טורניי"ר: **אומר שהכל נהיה בדברו.** ולמעוטי אתא דלא יברך על הפת ברכת המוציא דהא לאו לחם הוא ועל היין לא יברך בורא פרי הגפן ועל התבשיל אם הוא מה' המינים כגון דייסא לא יברך בורא מיני מזונות: **בפורצמא.** יין רע יותר מאותו הנמכר בחנות שאינו נמכר אלא בקרנות העיר בפרשת דרכים שיש שם לוקחין הרבה ואין מדקדקין מה יקנו כפי שעה. ובפיר"ח גרס בפרצופא שנשתנה מראיתו ופרצופו מתוך שהוא רע הרבה: **הא רב יהודה הא רב חסדא.** דפליגי: **מר כמאן סבירא ליה.** מברכין או אין מברכין: **אמר ליה מתניתא ידענא.** דקתני בה שלשה ימים ודאי ומהתם שמעינן אי מברכין או אין מברכין כדמפרש לקמיה [נו.] דאיפליגו בה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי ומפרשינן לקמן [שם] כמאן מנייהו פשט ליה רב יוסף לאביי כלומר כמי משניהם הוה משמע ליה ברייתא דנדע היאך אהדר ליה לאביי. ומיהו רב יוסף לא קאמר ליה לאביי פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע דאם כן הוה לן למימר לקמן הכי ואמרינן מאי קאמר ואמר ר' יוחנן כו' אלא לאו שמע מינה גמרא קאמר לה לפרושי הך ברייתא ורב יוסף לא אמר לאביי יותר אלא מתניתא ידענא דתניא כו' ומפרשינא לה הכי דמהכא שמעת לה לבעיא שלך. כן נראה בעיני:

הבודק

חד אמר מקבל. תימה לדידיה אמאי מוקי (ב) רב זביד מתניתין כר' אושעיא ובדאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך וא"ל למקפה לוקי מתני' בלא א"ל למקפה ובדאמר ליה מרתף של יין סתם: **וחד אמר לא מקבל.** קשה לרשב"א א"כ אמאי נקט ר' חייא לעיל המוכר חבית של יין לחבירו נותן לו יין שכולו יפה מאי איריא חבית אפי' מרתף נמי ויש מפרשים לרבותא נקטיה כדפירש הקונטרס לעיל[א]:

הבודק

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פי"ז מהל' מכירה הל' ח סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רל סעיף ב:

כז ב מיי' שם הל' ז טוש"ע שם ס"א:

כח ג מיי' שם הל' ח טוש"ע שם ס"ג:

כט ד מיי' שם הל' ז טוש"ע שם ס"א:

ל ה מיי' פ"ח מהל' ברכות הל' ח סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' רד סעיף א וסעיף ד:

◆

רבינו גרשום

וזהו מרתף אוצר ששנינו במשנתינו. אלמא להיכא דאמר ליה יין סתם לא מקבל עליו כלום מן קוססות והיכי מתרצת למתני' וברייתא להיכא דאמר ליה יין סתם דמקבל עליו י' קוססות לק': אלא מתני'. נמי משום הכי מקבל עליו דאמר ליה מרתף זה דהא מפר' ליה כעין שהוא משום הכי מקבל והכי נמי תני רב זביד: אי הכי קשיא זה אזה. דהכא קתני דהיכא דאמר ליה זה מקבל עליו י' קוססות והשאר יפה לברייתא לעיל דהיכא דאמר ליה מרתף זה דנותן לו יין הנמכר בחנות דכולו רע ומקבל עליו: הא לא קשיא. כלומר מתני' דאמר ליה מרתף זה משום הכי מקבל והאי דקא קשיא לך מברייתא הא לא קשיא כלומר מתני' דאמר ליה לוקח למוכר לצורך מקפה וציקי קדרה קא בעינא ליה. אמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוססות לק' משום דלצורך מקפה ותבשיל צריך יין יפה ומובחר כדי שיכולין לאוצרו ימים רבים. אבל אי דלא אמר ליה למקפה ליכא למשמע מינה דיפה נותן לו. מילתא דרב זביד כולה דאמר ליה למקפה. וברייתא דלא אמר ליה למקפה: אי דאמר ליה מרתף של יין אני מוכר לך ואמר ליה אידך למקפה קא בעינא ליה נותן לו יין שכולו יפה והכי נמי מפרש לברייתא. אבל אי [לא] א"ל למקפה ליכא למשמע מינה ולהיכא דאמר לו נמי מרתף זה של יין אני מוכר לך ואמר ליה למקפה נותן לו יין וכו' וברייתא דלעיל מפרש הכי מרתף זה של יין ולא אמר ליה למקפה נותן לו יין הנמכר בחנות ולא קשיין אהדדי דהא דתני רב זביד אמרי' להיכא דאמר לו למקפה נותן לו יין שכולו יפה: איבעיא להו להיכא דאמר לו מרתף של יין סתם אני מוכר לך ולא אמר ליה למקפה מאי יהיב כולו יפה או מקבל עליו י' קוססות למאה. מאן דאמר מקבל י' קוססות: ואוקימנא לעיל מלתא דרב זביד דאמר ליה למקפה משום הכי לא מקבל. טעמיה דאמר הא לא אמר ליה למקפה כי אם סתם מקבל: דקתני. בברייתא דלעיל: ואוקימנא כולו ברייתא דלעיל דלא אמר למקפה דנותן לו יין יפה כולו ולא מקבל עליו כלום: ולמאן דדייק מדרב זביד דמקבל קשיא ברייתא דמשמע דלא מקבל: לעולם להיכא דלא א"ל למקפה מקבל וחסורי מחסרא ברייתא והכי קתני

מסורת הש"ס

(א) [גי' ערוך ערך קרס ב' דאקריס בסמ"ך וכן בסמוך ועל היין שהקריס], (ב) ברכות מ:,

◆

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה מרתף זה וכו' ביין טוב ואם תימצי לומר היו רגילין: (ב) תוס' ד"ה חד וכו' אמאי מוקי לרב זביד דבי ר' אושעיא מתני' בדאמר ליה כצ"ל:

◆

לעזי רש"י

אייגר"א [איגר"א]. חומץ.

טורניי"ר [טורני"ר]. לשנות טעם, להחמיץ.

◆

מוסף רש"י

שהקרים. טוע"ר בלע"ז (ברכות מ:).

◆

מוסף תוספות

א. דסו"ד לשתייה לאלתר קא בעי לה או למכור ולא להכניס באוצר קמ"ל. רשב"ם לעיל.

◆

רבינו גרשום (המשך)

מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה. בד"א דא"ל למקפה. הא לא א"ל למקפה מקבל. כדאמרי' ואי אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך וכו'. ולמאן דדייק מברייתא דלא מקבל קשיא דרב זביד דמקבל. אמר לך הא דרב זביד לא קשיא לך לעולם לא מקבל ולהיכא דאמר ליה מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין יפה דלא מקבל י' קוססות אע"ג דלא אמר לו למקפה והוא הדין נמי להיכא דאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה אע"ג דלא אמר לו למקפה לא מקבל עשר קוססות והאי דאוקימנא מלתא דרב זביד דא"ל למקפה משום הכי מקבל עליו י' קוססות משום דוחקא הוא דאמר דאי לא מוקמת ליה הכי קשיא זה אזה כדמקשי' לעיל דכל משום דלא קשיין אהדדי מתרצין מלתא דרב זביד הא דאמר ליה למקפה משום הכי מקבל אבל להיכא דאמר ליה מרתף של יין אני מוכר לך סבירא ליה לרב זביד דנותן לו יין שכולו יפה ולא מקבל עליה קוססות וכוותיה סבירא ליה גבי מרתף של יין דלא מקבל עליה כלום: דאקרים. שהחמיץ: אומר שהכל נהיה בדברו. וקשיא לרב יהודה: מודה היה רב יהודה בפורצמא אקרנתא. באותו יין שהחמיץ כל כך שאינו נמכר כי אם על הקרנות. כלומר אפרשת דרכים כדי שיהא מזומן לעוברי דרכים וספנים וקונין אותו לפי שטורח הוא להם מחמת טירדא שיהו הולכין לחזור בעיר ולקנות יין יפה וקונין אותו שמצוי להן ואותו הוא רע יותר מאותו הנמכר בחנות. מאותו הנמכר קתני ברייתא דמברכין עליו שהכל נהיה דלא חמרא הוא. אבל יין הנמכר בחנות מברכין עליו בורא פרי הגפן: הא רב יהודה. דאמר מברכין עליו בורא פרי הגפן. ורב חסדא אמר שהכל. ומר כמאן סבירא ליה: